

Verenigingsnieuws

Op donderdag 23 januari a.s. vindt er om 19.30 uur een lezing plaats met als thema: "Anne Frank en haar relatie met Aken" door de heer Holger Dux. Deze lezing vindt plaats in samenwerking met het LGOG. Ook niet-leden zijn van harte welkom.

Nummer 108

2019 #8

Lezing over de evacuatie van Kerkrade op 25 september 1944

In samenwerking met de Heemkundevereniging Sankt-Tolbert organiseerde de Kring Valkenburg en Heuvelland van het LGOG op 1 oktober een lezing door Hub Schetters over 'Een stad op de vlucht'. Hub Schetters wist zijn publiek al vanaf het begin te boeien door het verhaal dat op maandagmorgen, 25 september 1944 zo'n dertigduizend Kerkradenaren hun huizen met bezwaard gemoed verlaten om het plotselinge Duitse bevel tot evacuatie van de volledige stad op te volgen. Er volgt een unieke uittocht, uniek vanwege het feit dat de mensen verwezen worden naar reeds door de Amerikanen bevrijd gebied. Vervoermiddelen waren er nauwelijks, 1 auto ziekenauto, rest waren handkarren of zelfgemaakte karren en fietsen, rest gewoon te voet. Blijjerheide trok weg. De steeds aangroeiende stoet trekt door het niemandsland van het Hamdal, een onzekere toekomst tegemoet.

Een onvergetelijk moment is natuurlijk de eerste ontmoeting met de Amerikaanse bevrijders, alhoewel deze maar vluchtig is. De stoet kruipt verder. Bij de wegkruising Valkenhuizen dirigeren Amerikaanse soldaten de mensen naar het open veld bij klooster Imstenrade en daar slaat het noodlot toe. Volslagen onverwacht exploderen vanuit Duitsland afkomstige granaten in de kolonne met als gevolg paniek, gewonden en twaalf doden. Aangekomen bij

Ubachsberg kan iedereen zijn weg naar eigen keuze vervolgen. Het hele Limburgse heuvelland wordt overspoeld met ontheemden die een enorm beroep doen op het improvisatievermogen van de ontvangende gemeentes om voor voedsel en onderdak te zorgen. Onderdak werd overal gezocht, schuren, stallen of bij veel geluk bij mensen in huis. Pas op 22 oktober, na de val van Aken, mogen de Kerkradenaren weer terug, vol zorg over wat zij zullen aantreffen. Hub Schetters, ervaringsdeskundige, want hij heeft de barre tocht als 5-jarige zelf meegelopen. Bij bet aanwezige publiek aanwezige vragen werden tijdens en na de presentatie op vakkundig beantwoordt door Hub Schetters. LGOG Kring Valkenburg en Heuvelland en Sankt Tolbert konden weer terugzien op een mooie en drukbezochte lezing.

In dit nummer:

Lezing over de evacuatie van Kerkrade op 25 september 1944	1
Jaarprogramma 2020	2
Op Kerstdag gedood	2
Tsoep	3

Jo van der Meij

Jaarprogramma 2020

2020		
01	02	03
04	05	06
07	08	09
10	11	12

Donderdag 23 januari

20.00 uur, Óp Sankt Tolbert,
Bloemendalstraat 11a
Lezing, thema: "Anne Frank en haar relatie met Aken"
Holger Dux
Deze lezing vindt plaats in samenwerking met het LGOG.

Vastelovvend i Vols, 23 tot 25 februari

Geen bijeenkomst

Vrijdag 27 maart

19.30 uur bijeenkomst, Óp Sankt Tolbert,
Bloemendalstraat 11a
Algemene Ledenvergadering
Lezing, thema: "Bevrijding Vaals uit documenten van het Amerikaanse leger"
Jan Francotte

Zondag 26 april

16.00 uur Óp Sankt Tolbert,
Bloemendalstraat 11a
Sankt Tolbert Fès veur mitjlieder en partner
Inloop vanaf 15.00; start programma 16.00uur

Zaterdag 16 mei

10.00 – 16.00uur, Óp Sankt Tolbert, Bloemendalstraat 11a
Boekenbeurs

Vrijdag 29 mei

19.30 uur bijeenkomst, Óp Sankt Tolbert,
Bloemendalstraat 11a
Lezing, thema: "Mens en Landschap"
Jef Boosten, IVN

Vrijdag 26 juni

19.30 uur bijeenkomst, Óp Sankt Tolbert,
Bloemendalstraat 11a
Foto/film presentatie, vrije keuze

Juli, vakantie

Vrijdag 28 augustus

19.30 uur bijeenkomst, Óp Sankt Tolbert,
Bloemendalstraat 11a
Lezing, thema: "Nieuwe resultaten van kerkhistorisch onderzoek naar het protestants verleden van Vaals en Aken"

Dr. Thomas Richter, lezing
Duitstalig

In het kader van de bevordering van het Limburgs dialect:

Vrijdag 11 september, 19.30uur
Vrijdag 18 september, 19.30uur
Vrijdag 25 september, 19.30uur
Völser platt – Dialectscholing, duur van de lessen 2 x ¾ uur met half uur pauze en nabespreking

Vrijdag 30 oktober

19.30 uur bijeenkomst Óp Sankt Tolbert,
Bloemendalstraat 11a
Foto/film presentatie, vrije keuze

Vrijdag 27 november

19.30 uur bijeenkomst, Óp Sankt Tolbert,
Bloemendalstraat 11a
Presentatie Verleden en Heden Nr. 22

Op Kerstdag gedood

De wandelaar rond het Drielandpunt is ongetwijfeld wel eens de gedenksteen op Belgisch gebied achter de Boudewijn toren tegen gekomen, gelegen aan de Köningsweg naast het begin van de straat die bergaf naar Gemmenich en Plombières voert.

Een twintig jarige jonge oorlogsvrijwilliger verloor hier, direct aan de landsgrens zijn leven op Kerstdag 25 december 1944.

Onder het twee stenen staande Latijnse kruis onder de foto leest men (vertaald uit het Frans)

" Ter gedachtenis aan onze zeer geliefde zoon Pierre Roiseux geboren te Assenois Lavaux in de Ardennen op 22 januari 1924.
Oorlogsvrijwilliger in het zesde

Fuselier Bataljon, gestorven tijdens een bevolen inzet op deze plaats op 25 december 1944.

Ter nagedachtenis : Hij was twintig jaar oud . Hij offerde

zijn jeugd en zijn leven voor die heilige zaak, die hij wilde dienen. Bewaar hem in vrome nagedachtenis. Zijn ontroostbare ouders. "
Arthur Cransveld

Tsoep

Mieng oma woar jeng keukenprinses. Nee, ze woar eng kunniejin! In de keusje woar ze in heur element. Kauche, bakke, i-maache... het woar allemoal um diesj de vèngere beej aaf tse lèkke. Ze hauw daan ooch 5 keëls zat tse krieje. Der pap sjwermt noch huuj veur der riesbreej dem de oma jereed hauw sjtoa, wenn ze sjiesj hauwe van de koel. E zoe kesselsje vol lekkere riestepap... dat woat jekeert mit tswai maan, wenn me hël jewerrekt hauw.. hmmm. Uf de in eng baar mit zals ijelaade sniepelbonne. Die sjtoong in der keller, en beej bedarf woad doa jet droesjehoalt. Kustliesj mot dat zieë jeweë. De oma maachet ooch heure eije heujkieës. Doaveur krooch me beej der sjlèsjter eng "kalfsjereedsjaf". Zoe hoosj dat. Doa zoos alles beej wat me veur et maache van heujkieës nuuëdiesj hauw.. En jeleuf mer nit dat de oma doa mer oane zang und klank alles dri doong. Alle vleesj woad penniebel reng jemaat. En de tsong woar eng delikatès. Dae heujkieës koam daan i keumsjere veur oop tse sjtieve, wie poeddieng. Der opa koam daan noa oos erum mit ezonne koomp en zaat daan derbeej: "et is waal noch

weërrem, kenger... noch effe waade mit eisse". Oos loofet daan aad et wasser in de moel tsezaame... Veur de weihnachte joong et daan riesjtiesj loos mit broesjele. De kleng keusje van de oma en der opa in der Jos. Francotteweësj platset oes de neuët, de oma sjwienget der kauchluffel, jehollepe deursj der opa. Knien in et zoer, veërkensbroade, kalfsbroade, zoervlees.... Iesj wees nit wat allemaol noch... weil tseweide weihnachstdaach koam jedderenge eisse. Jebèks woat ooch zelfjemaat, mit fruuët oes der jaade van mienge uvverjroeës opa.. Boedding-deelsjere mit ijemaade kieësje.. Wenn daan jedderenge der knoof van de books moeët lausmache noa et eisse, woare ze in hun element. Jans klar, dat weihnachte um wiesjtier dénger drieënt wie eisse, evvel dat bourgondiesje sjlemme van de familië allemoal bejee.. is doch i jow errinneroeng beej miesj bleëve. En de vruid van de oma en opa, wenn et jesjmaat hauw. En dat han iesj jeërft. Wenn iesj jekaucht han en jedderenge hat jot jeisse en et hat jesjmaat... en jroeësser vruid ken me miesj nit maache..

Ee jerisjt, dat maachet de oma evvel nit jeer. En dat woar oesjeresjent jet, wo der opa jek op woar, zie laibjerisjt. Jeddès moal wenn hae vroaret: "Liesje, maach noch eens jeësjte tsoep".. da sjoebbet de oma. "keunt hae werrem mit zie herz-Jesus tsuupsje".. De oma voong dat jeng middaach. Doa koam jee vleesj dri, huuëchstens jet i vet oesjebroane eulesj, jemus en eëdeppel. En jeësj natuurliesj. Gort, uf wie ze uvver de peuël zaare: graupen. Der opa koeënt ziesj an die tsoep erjutse. En iesj ooch, wie mienge paatenoonk. Mèr woa koam dae bejrieff: "Herz-Jesus tsuupsje" her? Noa joare koam iesj doa henger, wie iesj ens eng CD krooch van der dialect-verein oes Oche. Me zet dat an eng tsoep veur errem luuj. Herz-jesu tsuupsje is eng errem-zieële bruj. Dat zal dan wal... iesj han ze jraad werrem jemaat.. en dénk daan aan de kauchkünste van mieng oma, die ze heur sjweijjerdoater, mieng mam hat beejebraat. En die de mam hat deuresj jejovve aa miesj. Ejaal wat huuj beej uusj der pot sjaft... lot et uusj sjmaache!

Bernie Thewissen

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Bezoek onze
website
www.sankttolbert.nl

Bezoek ons ook op:
facebook

**Vuur wunsje
alle mitlieder en
leazer van d'r Nieuwsbrief
un Freulieje Weinachte
unne Jouwe roetsj en
e Jelukzellisj
mea veur allemdienge
jezoonk 2020**

De nieuwsbrief is een uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.

